

1. MENOCCHIO

Jmenoval se Domenico Scandella, řečený Menocchio.¹⁾ Narodil se roku 1532 (v době prvního procesu uvedl, že jsou mu padesát dva roky)²⁾ v Montereale,³⁾ malé vesnici ve furlanských kopcích, která těsně přiléhá k horám, asi dvacet pět kilometrů severně od Pordenone. Tam také vždycky žil, s výjimkou dvou let vyhoštění za rvačku (1564–1565),⁴⁾ strávených v nedaleké vesnici Arba a na blíže neupřesněném místě v Kraňsku. Byl ženat a měl sedm dětí; další čtyři zemřely. Kanovníku Giambattistovi Marovi, generálnímu vikáři inkvizitora v Aquileji a Concordii, uvedl, že pracuje jako „mlynář, stolař, pilař, že koná zedničnu i jiné věci“. Převážně však se věnoval práci mlynáře; nosil také tradiční mlynářský oděv, vestu, plášť a čapku z bílé vlny.⁵⁾ Takto bíle oděn se dostavil k procesu.

O několik let později⁶⁾ inkvizitorům řekl, že je „velmi chudý“: „nemám jiného než dva mlýny v nájmu a dvě propachtovaná pole⁷⁾ a z toho jsem živil a živím svou ubohou rodinu“. Určitě však přeháněl. I když velký díl sklizně asi připadl, kromě splátek z pozemků, na zaplacení nájmu (pravděpodobně naturálního)⁸⁾ dvou mlýnů, určitě ještě zůstalo dost k obživě a případně i na to, aby si v těžších chvílích pomohl z nesnázi. Tak například když byl ve vyhnanství v Arbě,⁹⁾ hned si najal další mlýn. Když se vdávala jeho dcera Giovanna (Menocchio zemřel asi o měsíc dříve), dostala věno v hodnotě 256 lir a 9 soldů, ne příliš bohaté, avšak vzhledem k místním zvyklostem v oněch letech také ne zrovna chudé.¹⁰⁾

Celkově se zdá, že Menocchiovo postavení v sociálním mikrokosmu Montereale nebylo právě zanedbatelné.¹¹⁾ Roku 1581 byl ve své vesnici a v okolních obcích (Gaio, Grizzo, San Lonardo, San Martino) podestou¹²⁾ a v blíže neurčené době působil jako „camararo“, tj. správce farnosti, v Montereale. Není nám známo, zda i tady, tak jako na jiných místech Furlanska, byl starý způsob rotace funkcí¹³⁾ nahrazen systémem volby. V takovém případě musela skutečnost, že uměl „číst, psát a počítat“, být Menocchiovi ku prospěchu.¹⁴⁾ Camerari totiž bývali